

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Actualități.

1 Decembrie.

Se împlinesc 10 ani dela marea zi de 1 Dec. 1918, când toată suflarea românească din Transilvania a strigat la Alba-Iulia într'un singur glas, că vrea să se unească cu Patria Mamă. Și cuvântul s'a făcut fapt, iar hotarele țării noastre s'au întins și au cuprins tot pământul românesc »dela Nistru pân' la Tisa«.

Visul mare al neamului, visul de »jalea căruia ne-au repausat și moșii și părinții« a ajuns să fie realizat iar falnica aguilă romană a ajuns să pună din nou stăpânire pe Dacia lui Traian, pământul obârșiei noastre.

Zece ani sunt o vreme destul de scurtă în istoria unui popor, totuși suficientă pentru a se putea face un bilanț asupra progresului ce l-am făcut ca neam în acest răstimp.

Progresul unui neam e totdeauna în raport cu mulți factori. Dela felul cum se pot armoniza acești factori, dela împrejurările în cari se armonizează și în sfârșit dela munca și inzistența pe care indivizii o depun pentru armonizarea lor depinde și progresul.

În această ordine de idei bilanțul progresului

nostru nu e dintre cele mai strălucite. Nu ne vom ocupa aci de cauze și efecte, cum nu vom căuta nici rezultatele. Facem numai o simplă constatare. O sumară analiză a situației, făcută de oricine, ne va da dreptate.

Oricât ar fi de încărcat însă bilanțul progresului nostru la pasive, avem totuși de înregistrat însemnate progrese și la active. Și fiindcă pe noi ne preocupă cu deosebire învățământul, vom aminti numai progresele ce s'au făcut pe acest teren. Incepând cu obligativitatea învățământului, cu reforma învățământului primar, cu construcțiile școlare și până la cercurile culturale învățătoarești, s'au făcut la noi în acești zece ani dela unire enorme progrese.

E bine să amintim acest lucru în ziua aniversării unirei, pentru a trage din el o învățătură și un îndemn.

Învățătura : La temelia fiecărui stat e cultura masselor. Văzând noi progresele pe cari le-a făcut învățământul în cel dintâiu deceniu dela unire și cunoscând faptul că la baza progresului statului nostru stă cultura, suntem siguri că al doilea deceniu va fi încheiat cu un bilanț mai strălucit. Pentru a putea ajunge însă la aceasta, se cere dela toții fiii acestei țări și în primul rând dela dascălime, o muncă intensă.

Indemnul : Muncă constructivă pe toate terenele, cinste și legalitate în toate împrejurările. E un îndemn pe care ni-l dă aniversarea unirii cu deosebire nouă, dascălilor, din munca cărora se adapă mulțimea.

Din prilejul aniversării unirei, e bine să pătrundem nițel în tainele lucrurilor și să luăm hotărârile pe cari ni le impun împrejurările.

E singurul omagiu adevărat pe care îl putem aduce serbării.

L. Ghergariu.

PROGRAMUL DE LUCRU al d-lui ministru al Instrucției Costăchescu.

În cuvântarea rostită cu prilejul instalării sale la ministerul de instrucție publică, dl. ministru prof. Costăchescu nu s'a rezumat numai la protocolarele cuvinte cu care de obicei să prezintă un ministru, ci a folosit ocazia ca să-și schițeze un program.

D-sa a început declarațiile prin a recunoaște ca foarte grele, din punct de vedere național, momentele de azi.

Năzuințele curate însă, sunt așa de mari încât vor contribui la o repede soluționare.

Voi lupta, spune d. Costăchescu, ca profesorii să-și vadă de catedră, iar elevii de carte.

O dezvoltare largă se va da învățământului complementar al școlii primare ca o legătură cu gimnaziul.

Mi s'au semnalat — spune d. ministru — plângeri că actualele materii din liceu îngreuiază învățământul; voi lua măsuri de ușurare și coordonare.

Învățământul profesional va fi organizat, ca să nu mai fie ca până acum un fel de liceu teoretic, oficiu de funcționari.

Vom creia ateliere de tot soiul pentru a îndemna elevii să rămână devotați și legați de meseria învățată.

Tot învățământul public va fi adus la ministerul de instrucție.

Pentru aceste lucruri voi munci cu toată puterea și, pentru că vă cunosc, spune d-sa adresându-se celor prezenți cred că vom lucra împreună, căci nu mă serviți pe mine, ci țară!

Dv. sunteți stâlpii administrației centrale a învățământului și vă rog să veniți alături cu mine la opera mare ce o preconizez.

Dorința mea este să nu lucrăm numai cu regătenii, ci cu toate elementele țării, pentru stabilirea unui echilibru.

Anunță apoi, fără a schița, o nouă organizare a casei școalelor. Furnizorii rămași în restanță vor fi achitați și nu se vor începe lucrări noi, până la complecta achitare a celor vechi.

În legătură cu aceasta roagă direcția contabilității să-și întocmească o situație de toate disponibilitățile financiare existente.

La sfârșit aduce omagii d-lui dr. C. Angelescu predecesorul său.

Recunosc, spune d-l Costăchescu, că opera d-sale are lipsuri, dar ele nu se datoresc d-sale personal.

Cunosc activitatea intensă a d-lui dr. Angelescu, dragostea lui de bine și străduința pentru perfecțiune. Nu mă pot da la o parte pentru ca să nu aduc de aci elogiile mele, activității sale.

Desigur că acestea sunt numai schițări fugare, rostite în cel dintâi ceas al venirii în fruntea ministerului a d-lui profesor Costăchescu. „Curentul“.

Preocupări.

Examenul de definitivat.

Toți învățătorii cu examen de capacitate, după ce au servit în mod efectiv trei ani în învățământ, sunt obligați să treacă un nou examen, examenul de definitivat. Examenul se ține la o școală normală și în fiecare an.

Acest examen este prevăzut de art. 55 din legea învățământului primar din 1896; de art. 152 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar și normal primar din 1904; de art. 118 din legea învățământului primar și normal primar din 1924 și de art. 212, 214 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar și normal primar din 1926.

La acest examen candidații se pot prezenta de trei ori, în mod consecutiv. «Acei, cari nici la a treia încercare nu obțin media prevăzută sau absentează de trei ori nemotivat, încetează în mod obligator de a mai face parte din corpul didactic.» (Art. 55—1896; art. 155—1904; art. 118—1924; art. 220—1926).

Regulamentele și legile nu precizează din ce anume materii se va face acest examen decât în mod foarte vag. Din această cauză o mulțime de candidați renunță la examen sau, dacă se prezintă, cad. Cel mai precis pare a fi art. 154 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar și normal primar din 1904. Acest articol spune:

»Proba extemporală de care se vorbește la art. 152 cuprinde:

Pedagogia: Didactica generală și metodică.

Istoria: Întrebări asupra principalelor evenimente din istoria Românilor.

Geografia: Continentele, în special Europa, și geografia fizică și economică a României.

Științe: Întrebări asupra agriculturii, horticulturii și forestierii.»

Acest articol, deși pare a fi precis, e incomplet. Nu numai acestea sunt »materile principale în școala normală.» De aci lipsesc materii ca: limba și literatura română; matematica și geometria; zoologia, botanica, mineralogia, petrografia; iar din grupul științelor pedagogice: pedagogia generală, psihologia, logica, istoria pedagogiei, și pedologia. Cred că nimeni nu poate contesta importanța acestora pentru învățător, fie din punct de vedere al culturii generale, fie din punct de vedere al culturii profesionale.

Iată deci »materile principale« și necesare pentru examenul de definitivat:

1. Limba română (literatură și istoria literaturii).
2. Științele pedagogice (psihologie, logică, pedagogie generală, didactică, metodică, istoria pedagogiei, pedologie.)
3. Matematica și geometrie.
4. Istoria Românilor.
5. Geografia.
6. Științele naturale (agricultură, horticultură, zoologie, botanică, mineralogie, petrografie.)

Aceste materii s'au cerut și dela candidații cari s'au prezentat la examenul de definitivat din Martie 1928.

Întreg examenul constă din trei probe:

a) O probă scrisă la l. română. Subiectul se dă de către minister.

b) O probă orală la cele 6 (șase) materii sau

grupe de materii, amintite mai sus, și

c) O probă pe practică pedagogică. (O lecție practică de $\frac{1}{2}$ oră la cl. III. sau IV. primară asupra unui subiect de l. română, aritmetică, istorie, geografie, șt. naturale etc.)

Probele sunt eliminatorii cerându-se la fiecare din ele cel puțin media 7.

Manualele cari pot fi consultate ca mai mult folos pentru acest examen sunt următoarele:

1. G. Adănescu: Istoria literaturii române.
2. Nisipeanu: Elemente de psihologie.
3. Al. Valeriu: Elemente de logică.
4. Nisipeanu-Geantă: Pedagogie generală.
5. D. Theodosiu: Didactică.
6. „ Metodica.
7. „ Pedologie.
8. V. Tempeanu: Istoria pedagogiei.
9. Popescu Orășianu: Aritmetică.
10. „ „ Geometrie.
11. S. Mehedinți: Continentele.
12. Popa – Burcă – Murgoci: România.
13. „ „ „ Geologie
14. Botanică de orice autor
15. Zoologie „ „ „
16. Anatomia „ „ „
17. V. Lazăr: Istoria Românilor.

} cu aplicație
la agri-
cultură

Afară de aceasta mai trebuie prezentat caietul cu schițele lecțiilor ținute în cei trei ani de provizorat.

De o camdată atât.

Că ce este și ce ar trebui să fie examenul de definitivat, cum se face și cum ar trebui să se facă, cu altă ocazie.

D. Malor.

Chestiuni didactice.

Insemnătatea lucrului manual în șcalele primare.

MOTTO : „Mai de grabă muncă fără carte,
decât carte fără muncă.“

Înainte de războiu și mai ales azi după războiul cel mai crud din câte a cunoscut omenirea, și care a secerat atâtea brațe de muncă, în întreaga lume se duce o luptă aprigă pentru reformarea uneiu dintre cele mai însemnate instituțiuni de stat, adică: școala.

Întrebarea că școala de azi mai corespunde timpurilor de azi, și că mai putea să rămână, în vechea ei organizare, a dat mult gând oamenilor dela conducerea statelor, atât a celor învingători, cât și celor învinși. Când întreaga lume a trecut prin o prefacere economică, socială, i-s'a făcut școalei de azi cu tot dreptul critica, că este școala vorbeii, teoriilor și abstracțiunilor, se face numai carte, ea desvoaltă numai memoria se predau cunoștințe de cari numai foarte puțin se poate folosi în viață. Se omoară copilul cu învățarea unor cunoștințe, pentru a căror însușire, copilului i-se cer mari eforturi și i-se ruinează chiar și sănătatea, pentru a dobândi un certificat școlar. Cu un cuvânt vorbă multă și muncă (fapte) puțină.

Deci ce trebuie să facem? Un singur lucru. În loc de școala vorbelor, trebuie să introducem în noua școală, munca efectivă, să schimbăm școala vorbelor cu școala muncii și să introducem în școală lucru manual așa precum s'a făcut aceste în America, Suedia, Anglia, cărui fapt îi pot mulțumi acești țări, — că au o industrie, care predomină lumea. Țara noastră plină de bogății naturale, mare și frumoasă, exploatarea lor însă și azi este în mâna străinilor, iar cauza acestui rău e și aceea că Românul nu și-a prea dat

seamă că ce avantagii are industria, iar sistemul nostru de învățământ cum era organizat până acum n'a pregătit tineretul pentru dragostea acestui ram de bogății naturale. Străinii din întreaga lume, s'au năpustit la noi, ca să ne exploateze bogățiile, să pună mâna pe toate ramurile productive ale țării și să le exploateze, iar Românul a rămas. »Sărac, în țară bogată.« Pedagogia nouă cere să se introducă odată și la noi în școală încă din primii ani lucru manual ca studiu obligatoriu transformându-se școala vorbei în așa numita școala muncii, așa de mult accentuată de Dl. profesor Mehedinți. Să se organizeze pe lângă fieștecare școală ateliere și laboratoare, unde elevii sub conducerea învățătorilor, în oare anumite, să lucreze lucrări nu în miniatură, ci lucrări practice, cari să le desvolte gustul pentru meserii și dragostea pentru munca binefăcătoare, iar țăranul să-și poată el singur pregăti uneltele cele mai trebuincioase economiei sale. Aceste lucrări să se înceapă deja din cl. I, cu lucrări mai ușoare apoi continuând cu mai complicate până la clasa IV-a, iar în clasele superioare V—VI-a cu lucrări mai grele. Urmărilor binefăcătoare ale lucrului se pot bine vedea în: America, Anglia, Franța, Suedia, unde s'a introdus lucrul manual în școli ca studiu obligator, încă înainte de aceasta cu zeci de ani și cari țări au ajuns azi, țările cele mai bogate, ale căror industrii predomină azi întreaga lume.

La noi în ultimii ani de după războiu s'au luat cele mai severe măsuri, pentru a face la fel. S'au trimis învățători din toate județele țării, la cursuri de lucru manual, unde deprinzându-se în aceste dexterități să poată preda elevilor lucrul manual, conform cerințelor de azi. Pentru acest scop să înființat pe lângă câteva școli din județ ateliere, unde sub conducerea învățătorilor ar fac în clasele I-II, îndoitori de hârtie, modelaj, tăieturi și țesături de hârtie, împletituri din paie și papură.

În clasele III-IV din demicarton diferite figuri geometrice, începături de împletituri, din răchită subțire și papură.

În clasele V-VII continuarea cartonoajului, precum: legături de cărți, pregătirea ghiozdanelor din carton gros, împletituri mai complicate din paie, papură și rafie, confecționare de pălării din papură, paie, lucrări mai ușoare în lemn, fer, funărie, pregătire de perii, și diferite coșuri din papură, pe lângă modelaj, care trebuie să se predea în toate clasele obligator, începând dela ușor la mai greu. Acesta ar fi materialul ce ar trebui predat la lucru manual în școlile primare. Fiindcă acest material este așa de vast, încât e cu neputință ca învățătorul să-l predea, rămâne că fiecare învățător să-și aleaga pentru școala sa, *una* sau cel mult *două* specialități, să și le aleagă însă potrivit materiei ce se poate găsi în localitate, și împrejurime și ceea specialitate apoi să o desvolte în cât de mare măsură.

Plasa noastră (Tășnad) este foarte corespunzătoare pentru a se introduce în școala lucrări din papură, paie și nucle, găsindu-se în jurul Eriului nostru o mulțime de material, iar paie, fiind plasa noastră una din cele mai bogate în cereale, se găsesc paie corespunzătoare lucrărilor, numai să avem grije să le recoltăm atunci, când deja au intrat în copt, căci dacă le lăsăm până mai târziu, își pierd culoare frumoasă, ce trebuie să aibă obiectele din acest material.

Papura din jurul Eriului nostru este foarte potrivită pentru lucrări de acest soi și ea este transportată cu carele la 30 km. depărtare, prin județul Satu-Mare, de cei mai mulți unguri specialiști în acest soi de lucrări, unde prelucrându-o, în: ștergări pentru picicioare, coșuri pentru pâine, coșuri pentru albine, ghiozdănașe și geamantane, le vând apoi nouă plătindu-le cu bani scumpi. Românii din jurul Eriului ar putea lucra foarte ușor acest material foarte ieftin, scoțind din el bani buni, în loc de petrece iarna în nelucrare. Un ghiozdănaș pregătit din inimă de papură, bine lucrat, costă azi 40—50 Lei și se poate pregăti din un material care costă cel mult 6—7 Lei în 2—3 ore de vreme. Un geamantan de papură, pregătit frumos în cel mult 8 ore de lucru costă 150

Lei. Un ghiozdănaș pentru copiii de școală, țesut pe răsboiu anume pentru papură se poate vinde cu 40 Lei, se pregătește în 4 ore și materialul costă 8-10 Lei.

Lucrări pentru clasele superioare de fete ar fi: diferite cusături pe fir și țesături, modele naționale. În vara anului 1923, când eram la cursul de lucru de mână, ce s'a ținut la Sft. Gheorhe, fiind la o escurzie la Sinaia, la târgul de acolo, am văzut covoare pregătite de eleve de clasa V-VI, primară, care s'au vândut cu prețul dela 8000 - 15000 Lei. Zicem că materialul a costat cel mult 3500 Lei, celalalt este câștig. Fetele sărace, cari lucrează mai bine după ce absolvă școala, se primesc în atelier ca lucrătoare, primind la zi 156—200 Lei diurnă.

Se vor întreba unii din colegi, cari n'au luat parte la nici un curs de lucru manual: cum vom introduce noi în școală lucrul manual, când noi n'am învățat a pregăti nici ghiozdănașe, nici geamantane, nici n'am văzut țesăturile ce se pot face cu acel răsboiu de papură.

La aceasta răspunsul e următorul: fiecare coleg a învățat deja în școala normală zicem, cât de puțin lucru de mână și acesta este de ajuns pentru a începe lucrările, iar ceeace privește lucrările de mai departe, recomând cu toată căldura manualul: Curs metodic de lucru manual de Domnii: Nicolae Saxu și Vasile Niculescu inspectori, în care vor găsi îndrumările necesare, lămurite, încât chiar și persoana care n'ar cunoaște de loc lucrul manual, din explicațiile și figurile respective, poate să lucreze foarte ușor. Sau în ce privește cursurile de lucru manual, cari se țin în vara în fiecare an, recomând cu multă căldură ca învățătorii să le frecventeze.

Azi când în urma răsboiului mondial, care a secerat atâtea brațe de muncă, nouă celor rămași în urmă, ni se cere o muncă înzecită ca să putem restabili, ceeace a zdruncinat răsboiul. Aceasta muncă înzecită va cădea asupra noii generații, adecă a școlarilor de azi. Ca să poată îndeplini rolul ce-i se va da, trebuie ca încă din școală să-l îndătinăm la o

muncă efectivă, să-i dezvoltăm gustul pentru meserii, introducând în școală lucrul manual așa precum s'a introdus în alte țări.

Santău, la 8 Martie 1928.

Petru Marchiș, dir. inv.

Lecție practică.

Obiectul : Desemnul. Clasa III.

Subiectul : Desemnarea paharului.

PLANUL GENERAL.

1. Scopul material : Să știe desemna paharul, după natură.
2. Scopul formal : Dezvoltarea spiritului de observație, atenției, memoriei și îndemnării la desemnat.
3. Metodul : Analitico-sintetic.
4. Forma : Intrebătoare-aflătoare.
5. Mijloace de intuit : Un pahar.
6. Treptele formale : Pregătireă, anunțarea, predarea și aplicarea.

PLANUL SPECIAL.

I. Pregătirea : Clasa III pune-ți totul în bănci și stați frumos ! Cu ce beau unii oameni apă ? R. = cu paharul. Ia uitați-vă ce este acesta ? R. = un pahar. Cum se chiamă partea aceasta ? R. = gura paharului. Cum este ea ca formă ? R. = rotundă. Dar aceștia ce sunt ? R. = pereții paharului. Cum sunt pereții, unul față de celălalt ? R. = aproape paraleli. Cum e locul unde se împreună pereții cu fundul paharului ? R. = rotund. Fundul cum este ? R. = tot rotund. Din ce este făcut acest pahar ? R. = din sticlă.

II. Anunțarea : Fiți atenți că azi vom învăța să desemnăm acest pahar !

III. Predarea : Uitați-vă cum desemnez eu gura acestui pahar ! — Propunătorul desemnează gura paharului. — Acum desemnați și voi gura ! Le dă indicații cum să desemneze și îi corectează. Uitați-vă cum fac pereții ! — Face-ți și voi pereții cum i-am făcut eu ! Elevii desemnează, propunătorul îi corectează. Ce ne-a mai rămas de făcut ? R. = fundul. Uitați-vă cum îl fac eu ! Faceți-l și voi ! Elevii lucrează sub supravegherea propunătorului.

IV. Acum mai desemnați încă odată acest pahar !

Alex. Marinescu.

Sălajul.

O bibliotecă poporală în Pria.

Dăm loc cu plăcere actului — despre înființarea unei biblioteci într'o comună de munte din județul nostru. Aceasta faptă măreață nu are nevoie de comentariu.

E cea mai eclatantă dovadă de sentimentele înalte, ce călăuzesc armata română: nu numai apărarea teritorială a țării și a bunurilor materiale ale cetățenilor ci și apărarea și dezvoltarea tezaurului sufletesc a Națiunii.

ACT DE FONDAȚIE.

— Astăzi 4 Octomvrie 1928. —

*La faptă bună puțini se adună mult pot
puțini buni împreună în „Isus“.*

Noi, ofițerii și trupa Bat. 6 V. de Munte cu garnizoana în orașul Aiud, notați la sfârșitul acestui act de fundație găsim-ne în regiunea Crasna-Meseș Județul Sălaj, zona de concentrare a Diviziei 2. Vânători de Munte, iar Bat. fiind concentrat în statul răzășesc Pria, am hotărît cele ce urmează mai jos.

Ospitalitatea și dragostea cu care am fost întâmpinați de locuitorii satului amintit mai sus, vrednici urmași ai voivodului Gelu, aici la poalele Meseșului simpli în graiu și port, dar Mari în suflete nobile și fapte, ne-a uimit și minunat ne-a obligat mai mult decât puterile noastre materiale și spirituale ar fi putut să răsplătească sinceritatea și dragostea lor frățască.

Pentru a face față într'o mică măsură gestului lor de tradițională și strămoșească ospitalitate, pentru a concretiza dragostea ce le-o împărtășim, pentru a lega sufletul nostru plin de simțirea frățietății, încărcat de românești sentimente de a lor, așa cum prin credință creștinul leagă cerul cu pământul, am hotărît ca pe acestea meleaguri cu frăți impilați de veacuri, cu graiu și slovă românească; veșnic comprimate, să aprindem un opaiț o slabă flacără de buche națională, am

hotărit să înființăm o bibliotecă cu numele „*Batalionul 6 Vânători de Munte*” care să fie izvor ocrotitor, apa vie ca în pesteri, în undele căreia inima lor se află și să găsească dragostea noastră nefermărită istoria acestui neam de eroi și pe deasupra tuturor conziderentelor să găsească submultiple aspecte sufletești românismului de pretutindeni din Pria, din Crasna la Carpați, din țara Fagului și a Oltului până în finutul Torontalului bogat.

Actul umilei noastre donații îl socotim impomplect-Biblioteca o socotim numai un nucleu, un mic sămbure. în jurul căruia energiile creatoare ale acestui sat Pria cu suflet limpede ca zarea cerului de Mai și drept ca cununile munților cel străjuiesc de jur împrejur, vor aduce aportul lor, în jurul căruia vor continua șubreda noastră întocmire, până la complecta ei desăvârșire.

Ne vom simți fericiți, dacă prin neinsămnatul nostru obol vom fi contribuit în o cât de mică măsură în lupta aprigă ce o ducem pentru consolidarea sufletească a României Mari, anticipând poate cu o clipă mai de vreme, ziua când și dușmanii noștri vor vedea că avem un rege, un hotar.

Scopul daniei noastre este ca acestea cărți să fie purtate din mână în mână. Biblioteca să ajungă faima cenușesei din povești să colinde din colibă în colibă, până în casa cu busuioc la grindă ideile cărților și să se plămădească în închipuirea cititorilor.

Iar când lectorul va dormi cu gândul pierdut în zare, cu sufletul furat de șomii lui Sadoveanu, inaripat de versurile lui Coșbuc sau Eminescu, transfigurat de nădrăvăniile măestre zugrăvite de Creangă, Ispirescu, gândind la Arap Alb, gândind la Ileana Cosinseana, smei și feți frumoși la strâmbă lemne și sfarmă piatră, iubirea noastră senină dublată de frățescă dragoste, va pluti biruitoare în văzduhul acestor locuri dragi, chemând asupra faptei noastre Dumnezeuiască binecuvântare.

Drept ce am întocmit prezentul act de fundație în Pria, la 4 Octomvrie 1928 jud. Sălaj.

1. Locof. Colonel : *Popescu Gheorghe* ;
2. Maior : *Murinescu Gh.* ;
3. Șeful Biroului Mobilizării *Todor Vasile*, Căpitan.

Monografia școalei primare din Vascapău.

Comuna Vascapău este situată de-a lungul drumului de țară, Șoseana Cluj Șimleul-Silvaniei, și la poalele dealului Gorgana, care își are istoricul și începutul foarte îndepărtat.

În monografia Sălajului, o găsim pe la anul 1525, cu numele (Vaskapu) Făgădauă, numit după 7 cărciume ce formau aceasta comună, iar (Vaskapu) Vascapău numit pentru poarta mare de fier ce era în vârful dealului Gorgana, și care forma granița dintre Ungaria și Ardeal.

Aceea poartă după cum spune bătrânul Mașan Petru românii o ar fi luat și aruncat în tăul (locul) fără fund de lungă Valea-Răstolfului.

Comuna Vascapău s'a alipit la jud. Sălaj, de la jud. Dobăca. Înainte de 1525, întreaga comună era proprietatea familiei Dobokay, care creștea vite de soiu.

Familia Dobokay pe la anul 1602 a vândut proprietatea, care azi formează comuna Vascapău, unui General Basta Gheorghe de dincolo de Dunăre. — Acesta a adus muncitorii de pământ, așa încât pe la anul 1680 erau aproape 100 suflete, dintre cari 56 erau unguri, 30 români și 14 germani.

Pe la anul 1750 generalul a vândut proprietatea unei văduve, care după spusele bătrânului Mastan Petru ar fi fost româncă, numita Dochia Szigeti.

Aceasta părtinea mult pe români de unde se și poate observa că numărul muncitorilor români a crescut la 60, iar ungerii și germanii (svabi) s'au cam retras.

Pe la anul 1772 Vascapăul aparținea Păușei. Doamna văd. Dochia Szigeti îndemna pe muncitorii români, să-și trimită copiii la școală în Păușă, fiindcă acolo era școală.

Pela anul 1800, românii s'au înmulțit până la 160 suflete, iar unguri erau 20 suflete. — Românii își țineau școală împreună cu Păușenii.

Pela anul 1860, românii au căpătat o bisericuță de lemn dela comuna Răstolț, administrându-le preotul din Păușa N. Curea. — Pela anul 1871, văd. Dochia Szigeti a vândut proprietatea locuitorilor români. Ea formează partea cea bună

din hotar numită »Tabăra« și Pusta», un șes frumos pe malul drept a văii Agrijului, unde se mai află și azi fântâna din tabăra lui Trăian. Celelalte părți ale hotarului au ajuns în proprietatea ungarilor Lázár Francisc, Biró Boldizsár și N. Szigeti. Aceste le-au cumpărat dela ei românii în anul 1918—19, fiind azi întreg hotarul comunei Vașcapău în mâinile românilor.

În ce privește școala, Vașcapăul a stat foarte rău. De prin anul 1860 ar fi fost obligați să frecventeze școala primară confesională din Păușa. Depărtarea era $3\frac{1}{2}$ —4 km. până la școală. Părinții își trimet au copiii regulut de acasă dimneața, punându-le în traistă merinde să aibă până seara.

Copiii primăvara și toamna, când era timpul frumos, așa spun bătrânii, mergeau până la un loc numit »Petriș« și acolo se jucau cu mingea până seara când îi așteptau părinții dela școală. — Iarna se duceau tot până la locul numit și se dădeau cu sânițele ori pe ghiață în Valea-Agrijului. Astfel nu au învățat nimic elevii, cea ce se și poate constată până în timpul prezent că toți sunt analfabeți. Aceasta situație a ținut până la anul 1909 toamna, în Septemvrie, când să trezesc oamenii ca din senin cu un învățător N. Kemecs, care a inchiriat o cameră dela fostul primar Pop Gavril ca sală de învățământ și a început școala de stat. Limba de propunere era ungerească.

Acest învățător văzând că nu poate face nimic între acești români, într'o zi lăsând elevii în școală, s'a dus. După el tot în acel an, 1909—11 a fost inv. Ferencz Márton, fără nici un rezultat.

În anul 1912—17 a fost inv. Sebestyén Márton care fiind ovreu a vorbit puțin și limba română, astfel de pe timpul lui mai sunt puțini (4—5) care cunosc literile.

În anul 1918 a fost inv. vād. Szigeti Lajos. A propus fără nici un rezultat.

În anul 1919 a fost numit din partea Conziliului Dirigent inv. ajut. Iuliu Gog, care a stat până în anul 1921.

În anul 1922—23 a fost inv. ajut. Cozma Simion.

În anul 1923—24 a fost inv. ajut. Dociu Traian.

Fiind inv. tineri și nepregătiți progres n'au putut arăta nimic, nici nu se află în urma tuturor acestor inv. nici un Registru. Până în anul anul 1924. școala în comună n'a fost

În acest an Com. de Construcții școlare a jud. Sălaj a edificat o școală frumoasă.

În acest an vine ca învă. un absolvent al școlii Norm. din Zălau Ioan Maxim având înscriși 36 elevi.

În anul 1927—26 au fost înscriși 36 elevi.

În anul 1926—27 a venit ca învă. cu diplomă Ioan Câmpăan, care la cererea-i proprie a fost transferat din postul de director învă. din Treznea, la Vașcapău, având înscriși în acest an 39 elevi.

În anul 1927—28 au fost înscriși 39 elevi.

La îndemnul învățătorului s'au dus 2 elevi la meserii.

Școala din Vașcapău de aici înainte merge spre înflorire. Vașcapău, la 20 Martie 1928.

Ioan Câmpăan, învă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Paginile admirabile ale istoriei române ne prezintă exemple mărețe de devotament pentru patrie, de ascultare de legi, de desinteresare și de respect pentru virtuțile familiare.

VICTOR DORUCX.

Care e mai mândră de cât ține între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care altă se împodobește în zile de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

CÂNTAREA ROMÂNIEI.

Pagini de literatură.

Cununa care sângeră

IN VACANȚĂ

Afară bătea vântul aruncându-mi în fereastră sloiuri tari. Zăpada răscolită se frământa în vârtejul lui ca o cascadă. — Puncte negre — ici-colea câte o cioară scormonea — înfiorând văzduhul cu țipete sfâșietoare. Cerul înghețat ca o mare lucie întinsă deasupra satului.

O carte desfăcută 'nainte-mi își tremura filele. Prin fereastră intra lumina turbure ca un bulgăr imens de omăt topit în apă. În sobă focul se mistuia încet. Cărbunii aprinși își frângeau culoarea roșie. — N'aveam alte lemne. Li priveam cum se sting, cum pier și presimțiam în urma lor cum năvălește frigul învesmântându-mă în cufele-i reci. Inghețul de peste noapte îmi crăpase un ochiu de geam. Prin el intrau înăuntru unde înghețate sau fulgi de zăpadă rătăciți.

* * *

Cee ce mă predispunea gândurilor era lipsa de bani. De câteva luni de când funcționam, nu primisem leafa. De câte ori venise poșta alergam să-i scormonesc hârtiile... și deziluzia-mi era cu atât mai amară, cu cât nu vedeam nici un mijloc de scăpare.

»Ce fac, Doamne, — îmi ziceam, — ce fac cei de sus de nu îngrijesc de noi? Ori uită, că și noi, învățătorii, suntem supuși legilor pământului?» ...

Câte un om în cale mă privia compătimitor. Alții mă ocologiau. Nu mă miram. În bălțile vieții, stoarse de sărăcie nu au înflorit nici când nobilii și strălucitorii nuferi ai luminii. Și sufletul lor e o matcă — pe care sărăcia își scurge apele murdare. Și eu nescoțiam aceste ape, pe cari veniam să le turbur. Eu aruncam peste ele valuri de aur ale nădejdi cum 'și-aruncă aurora faldurile trandafirii alungul mărilor. Uitam însă că în adâncimi rămân ei, cei mulți și neînțeleși, cum în

afunzimile mării rămân milioane de vietăți, cari își sfășie viața în goana după hrană. De când le vorbisem la biserică, nu mă mai apropiasem de ei... Imi era milă; teamă chiar.

Treceam pe uliți singuratic.

Câte odată îl luam pe Ionel cu mine. El îmi arăta casele și-mi spunea cine sta în ele.

* * *

Odată ajunserăm în dreptul unei case mari, deosebită. Ferestrele luminoase, pereți văruiți, brodați cu diferite culori, trădau o mână destoinică.

»Aici stăm noi«. — zise Ionel.

Un fior ciudat mi-se strecura în suflet. Imi aminti fulgerător de cei doi ochi cari mă pironiseră în pragul bisericii. Intrarăm. Un gust tare de busuioc și sulcină. Aer cald amestecat cu miros de fructe moi... Lumina cădea înăuntru ca o apă. În fund un pat alb cu două rânduri de perine frumos așezate. În așternutul lui dormise pisica. O femeie, mama lui Ionel, îmi ieși înainte. Tresării. O recunoscu. Era aceeaș pe care o întâlnisem — fatal — de două ori.

Ionel luă în brațe pisica albă și ieși.

Stam singur în fața ei.

Ochii îi scăpărau, obrajii își tremurau pelița lucie prin care sângele curgea trandafiriu ca vinul.

Buzele roșii mari se deschiseră să-mi spună ceva, dar rămaseră neclintite, spânzurate.

Ii vedeam dinții albi lucind...

Sângele mi-se răscolia în vine. — Intinsei brațele...

O ceață deasă îmi coborî în minte. —

Afară s'auzia glasul lui Ionel limpede ca un sunet de clopot...

* * *

Din când în când venia pe la mine primarul. Eram silit ceasuri întregi să-i ascult poveștile — cele mai multe culese din războiu.

Omul acesta se schimbase mult față de mine. Aveam impresia că-mi urmărește toate gesturile, toate gândurile și faptele. Imi destăinuia cu un sarcastic aier de încredere lucruri și întâmplări pe cari le punea în seama — preotului.

Mi-le povestia grabnic ca un copil care știe lecția și așteaptă răsplată.

— Sunteți prea bun și îngăduitor. — îmi spunea. — Eu că sunt țăran și nu m'aș lăsa să mă terfeliască nimeni. (Când zicea »nimeni« își strângea buzele tare ca și cum ar fi vrut să striviască ceva în ele.)

Ii răspundeam întotdeauna liniștit.

— Oamenii nu trebuie să se urască. — spuneam. — Dece mai mergi la biserică dacă sufletul d-tale se scaldă în apele înveninate ale urii? — Eu, când cineva mă batjocorește, îmi aduc aminte de zâmbetul senin cu care Isus răspundea mulțimii când ea îi striga: răstignește-L, răstignește-L. — Fă acelaș lucru, dragă domnule primar, și te asigur că ai să prinzi în viața asta sbuciumată o rază de mângâiere, de fericire chiar dacă vrei.

Am aflat, fără să mă mir, că acelaș lucru îl făcea și în fața preotului. — Acolo mă defaima sfâșiindu-mi pânda oricărui merit. — Toate pentru ca să-și poată ține mai departe slujba de primar.

Intr'o seară, după plecarea lui, mi-amintii că prima dată când l'am văzut, pusesem în seama vremii deosebirea lui. Credeam că o suflare de vânt va putea șterge de pe el tot colbul. . . Azi văd că m'am înșelat. -- Omul odată născut, odată înrădăcinat în credințele și apucăturile lui -- rămâne astfel până la moarte. Mai ales țăranul nostru rezidă în această încăpăținare de ține la vechiul, obiceiul la ceea ce a apucat dela moși-strămoși, cum zice el. Trebuie să vie alții și alții, generații noi, ca viața noastră să se prefacă. Până atunci să ajutăm să se scurgă cele vechi.

De aceea toată puterea, toată munca mea, era concentrată în școală. De dimineața până seara stam în ea.

Istovit — vacanța era pentru mine binevenită.

* * *

Intr'o după-amiază, întorcându-mă dela poștă cu acelaș rezultat, mă oprii o clipă în prag.

Mi-se păruse c'aud zgomot înăuntru. Vântul stătuse. De streășină atârnavu bețe lungi de ghiață.

Intrai. O femeie îmbrăcată în negru, cu fața acoperită sta la masă, cu o carte în mână. — Era Maria.

Iși desfăcu voalul, aruncă mânușile pe pat și se întoarse spre mine.

— De când te aștept. . .

Pantofii negri erau încă uzi de neaua topită.

În odaie frig...

— Oh! Iartă-mă. — zisei, — E prea frig aici... prea frig pentru d-ta.

— De ce nu faci focul?

Îi mărturisii adevărul. — l-am văzut lacrimi în ochi.

— Prietene, — îmi zise, — de ce nu mi-ai spus?

Îi luai mâna... era rece...

Un plâns de copil mă înăbuși.

Căzui în genunchi și-mi acoperii fața... Nu știu cât am stat așa...

Când m'am trezit, eram singur. în pat, învelit cu pătura.

* * *

Spre seară o servitoare mi-aduse câteva brațe de lemne.

— Domnișoara m'a rugat să vă spun că e bolnavă. — îmi spuse ea.

M'am îmbrăcat repede. Am eșit afară. Incepea să se înnopteze. Intunerecul cobora ca un vâl cernit, aruncat din înălțimile văzduhului. M'am dus de câteva ori pâna la poarta preotului, dar m'am întors abătut.

* * *

Când se înoptase bine, m'am strecurat pe din dos printr'o grădina, până la fereastra odăii ei. M'am ridicat pe un ram de măr înghețat și privii înăuntru...

Sta la foc — privindu-i flacărele mari...

George Popovici

Administrația școlară.

XXIX.

Neglijență în îndeplinirea agendelor administrative.

Pentru executarea ordinelor circulare publicate în coloanele acestei reviste la începutul anului școlar (Nrii din Sept. și Oct. a. c.) s'au luat toate dispozițiunile posibile. Cu toate aceste, o mare parte a directorilor școlari nici până în prezent n'au satisfăcut acestor ordine, ignorând astfel în mod vădit autoritățile școlare și disconsiderând indatoririle impuse de legi și regulamente.

Prin ordinele menționate nu s'a cerut altceva, decât executarea unor dispozițiuni din regulament, menite să promoveze învățământul sau mai bine zis, s'a atras atențiunea dlor puși la cărma școalelor asupra celor mai elementare obligațiuni oficiale.

Ca urmare a celor publicate în numărul trecut la acest loc, când se făcea un apel respicat pentru a se șterge pata rușionasă a neglijenței, trebuie să îndeplinim una dintre cele mai triste îndatoriri publicând școalele de stat a căror conducători și-au uitat de demnitatea ce ocupă ca *directorii școalelor*.

Dintre 290 școli primare de stat, până la scrierea acestor rânduri (30 Nov. 1928) n'au satisfăcut ordinelor precum urmează :

a) Ord. Rev. școlar No. 2950—1928, cu termenul 11 Sept. 1928 (publicat în Șc. N. No. 13 Aug. a. c. și No. 3400—1928 în No. 16—17 Oct. și în conferințele din Oct.) *Înaintarea listelor asupra obligațiilor la școalele de adulți.*

N'a intrat nici un raport dela 52 școale :

Agrij, Arinis, Benesat, Bicz, Boeșița, Bodia, Boghiș, Bozna, Bozieș, Brebi, Băbeni, Brăgicș, Cățălul, Corni, Cosniciul de sus, Cehaluț, Chilioara, Chimiz, Dărsida, Hodod, Gărdani, Ghenci, Hotoan, Husia, Câmpia, Iaz, Istrău, Lazuri, Lecimir, Mal, Mofti-

nul mic, Noțig, Oarța de jos, Oarța de sus, Orțița, Otomani, Panic, Pir, Pria, Rona, Resigheoa, Sărvăzol, Săliște. Siciu, Scărișoara-nouă, Sârbi, Stremț, Subcetate, Șeredeu, Trestia, Unguraș, Prenceasa.

b) Ord. Com. Școl. județean No. 1770--1928. *Term. 20 X. 1928.* (publ. în rev. Șc. No. 14—15 Sept. a. c. și în conferințele din Oct.) *Achitarea cheltuelilor de întreținerea locaturilor școlare.*

Nu s'a primit raport dela 132 comitete școlare :

Acăș, Aleuș, Andrid, Arduzel, Asuajul de sus, Ban, Bădăcin, Bănișor, Bălan, Băsești, Bicz, Bocșa, Bozieș, Boian, Boian-Plesca, Bozna Brusturi, Bodia, Căpleni, Cățălul, Cățalușa, Cheud, Cehal, Cehăluț, Cerișa, Chegea, Chendrea, Chereușa, Cheșerou, Chichișa, Chilioara, Chinez, Cig, Ciuta, Cizer, Corni, Coșeu, Crasna, Creaca, Curtuișoni, Cristoloc, Dersida, Diosod, Doh, Drighiu, Fizeș, Ferma Clara, Ferma Marna, Ferma Dobra, Firminiș, Galoș-Petreu, Gălgău, Gărdani, Ghenci, Giorocuta, Giurtelecul Hodod, Guruslău, Hodod, Horoat-Petenia, Hotoan, Hurez-Ponița, Iaz, Istrău, Lazuri, Leleiu, Lupoia, Mal, Marin, Mecenițiu, Mineu, Mirșid, Moftinul-Mare, Moftinul-Mic, Moigrad, Motiș, Muncel, Nușfălău, Oarța de jos, Oarța de sus, Odești, Orțița, Otomani, Pătal, Pățalușa, Păgaia, Peciș, Pir, Portița, Răstolț, Răstolțul Deșert, Recea, Regheoa, Resigheoa, Romita, Rona, Sanișlău, Santău, Sălățig, Sâg, Sârbi, Sâncraiu-Silv., Sângeorgiu de Meseș, Sânmiclăuș, Sighetul Silvaniei, Solona, Stârci, Stremț, Sudurău, Șeredeu, Simion, Șoimuș, Șumal, Tarcea, Tămășești, Tihău, Tiream, Tohat, Trestia, Țegheoa, Uileacul-Silvaniei, Uliciug, Ulmeni, Unguraș, Urminiș, Urziceni, Var, Vașcapauă. Vădurele, Vălcăul de jos, Vălcăul de sus, Vezendiu, Vicea.

c) Ord. Com. școlar județean No. 1841--1928. *Term. 1 XI. 1928.* (publ. Ca mai sus.) *Cultura câmpului de experiență.*

N'au răspuns 142 comitete școlare :

Adoni, Aleuș, Aluniș, Andrid, Arduzel, Ariniș, Asuajul de jos, Asuajul de sus, Babța, Badon, Bănișor, Băița, Bălan, Băbeni, Bărsăul de jos, Benesat, Bicz, Bilghez, Brăglez, Biușa, Bocșa, Boian, Boian-Plesca, Bozna, Borza, Brebi, Brusturi, Bodia, Cățalușa, Câmpia, Cehăluț, Cehieu, Cehul-Silv., Cerișa, Chegea, Chendrea, Chichișa, Chilioara, Chinez, Ciuta, Cizer, Corni, Crasna, Creaca, Cristolț, Crișeni, Curtuișeni, Dărsida, Dindești Mic,

Dioșod, Doh, Drighiu, Dumuzlău, Fizeș, Ferma-Clara, Ferma-Marna, Ferma-Doba, Ferma Dr. V. Lucaciu, Ferma Urmașii lui Iancu, Gălgău, Gălpâia. Gărdani, Ghenci, Giorocuta, Giurtelecul-Hodod, Hereclean, Horoat-Petenia, Hurez-Ponița, Husieni, Husia, Iaz, Ilișiu, Istrău, Irina, Lazuri, Leleiu, Lupoia, Licimir, Moara-Banfi, Măeriște, Mal, Marca, Marin, Halmoșd, Moiad, Motiș Muncel, Nadișul-Rom, Oarța de jos, Odești, Orțița, Panic, Pagoia, Peceiu, Pereceiu, Pir, Pirul Nou, Pișculț, Plopiș, Portița, Preuteasa, Pria, Racăș, Răstolț, Răstolțul-Desert, Recca, Reghea, Romita, Rona, Sanislău, Santău, Sălățig, Sărvăzel, Săunca, Săg, Sârbi, Sâncraiu-Silv., Sângeorgiul de Meseș, Săliște, Siciu, Silvaș. Solona, Stărciu, Stremț, Scărișoara Nouă, Subcetate, Sărmașag, Șerdeiu, Șoimuș, Șumal, Tămășești, Tihău. Tiream, Tohat, Trestia, Turbuța, Uileacul-Silv., Ulmeni, Vașcapauă, Vălcăul de sus, Vicea,

d) Ord. Com. școlar județean No. 2003—1928. *Termen de la 15. XI. 1928.* (publicat în rev. No. 16 - 17 Oct. 1928.) *Arendarea terenului școlar și înaintarea contractelor :*

Aghireș, Aleuș, Ariniș, Asuajul de sus, Babța, Ban, Bădăcin, Balan, Băboni, Bărsăul de jos, Bencsat, Bicz, Bilghez, Bocșa, Boeșița, Bogdana, Boghiș, Boian-Plesca, Bozna, Borza, Brebi, Brusturi, Buciumi, Bodia, Cățălușa, Ccan, Cehal Cehul-Silv., Cerișa, Chendrea, Chichișa, Chilioara, Chinez, Cioara, Ciurmărna, Cizer, Corni, Creaca, Cristolțul, Ciglean, Dărșida, Dobrin, Doh, Drighiu, Dumuzlău, Fizeș, Ferma Cornea, Ferma Clara, Ferma-Doba. Ferma Dr. V. Lucaciu, Ferma Urmașii lui Iancu, Fetindia, Firminiș, Gălpâia, Gărdau, Ghenci, Giurtelecul-Șiml., Halmoșd, Horoat-Petenia, Hotoan, Hurez, Hurez-Ponița, Huseni, Husia, Iaz-Kisina, Inău Jac, Lazuri, Leleiu, Lupoia, Lecimir, Mal, Mălădia, Mocirla, Motiș, Muncel, Nadișul-Rom., Oarța de jos, Oarța de sus, Odești, Orțița, Pătal, Păușa, Păgaia, Peceiu, Pereceiu, Pir, Plopiș, Portița, Preuteasa, Prodănești, Rachiș, Racova, Răstolțul-Deșert, Romita, Rona, Sanislău, Săg, Sârbi, Sâncraiu-Silvaniei, Sângeorgiul de Meseș, Săliște, Stăna, Stărci, Stremț, Subcetate, Șerdeiu, Șumal, Tămășești, Tășnad, Tihău, Trestia, Turbuța, Uileacul-Silvaniei, Ulmeni, Valea lui Mihaiu, Var, Vașcapauă, Vălcăul de sus.

Intrebăm dacă între astfel de împrejurări se mai poate administra ?

REVIZORATUL ȘCOLAR.

Note și Observări.

Pregătirea lecțiilor.

Sunt multe și mari greutățile cu cari trebuie să se lupte azi învățământul nostru primar. Unele din ele fiind independente de voința noastră, trebuie să le acceptăm așa cum sunt și să ne nizuim a le ameliora după putință cu ajutorul mijloacelor, ce ne stau la îndemână, dar cele mai multe trebuie să recunoaștem, dacă nu voim să ne amăgim, rezultă din modul nostru de a munci. Intre aceste din urmă vom număra neînțelegerea regulată a cursurilor, lipsa de orar rațional și practic întocmite, nepregătirea învățătorului la lecții metodice, nepregătirea (neînvățarea) elevilor pentru prepararea lecțiilor acasă etc.

Pe când cele dintâi sunt în deobște cunoscute chiar și de către cei ce le fac ori omit, abia cred să preocupe o mare parte dintre învățători chestiunea: *cum să-și pregătească, ori cum să-și învețe elevii lor lecțiile?* Poate unii vor crede, că acesta este lucru secundar, iar alții că e treaba elevilor, greșesc profund și unii și alții. Cei dintâi din motivul, că cele auzite în școală numai atunci le pot înțelege și asimila elevii durabil, dacă își știu pregăti (învăța) bine lecțiile, iar cei din urmă, fiindcă nu putem cere nimic dela ei dacă nu le-am dat. Și dacă noi nu le-am dat toate indicațiile de lipsă asupra pregătirii lecțiunilor și dacă n'am făcut deprinderile necesare, pe ei i-am lipsit de posibilitatea de a se pregăti, iar pe noi de dreptul de a le cere seama de cele auzite în școală.

Trebuie să știm, că nici prin cele mai bune lecțiuni nu se poate asimila și deprinde în școală lecțiile predate în așa măsură, că elevii să fie în stare a le reproduce, ci cel mult să poate obține aceea să le înțeleagă și să le poate reproduce la întrebări sub conducerea învățătorului. Este deci absolut necesar că să le mai deprindă și acasă până când va ajunge să fie stăpân pe ea.

Mulți învățători se plâng, că elevii nu învață acasă și vin nepregătiți la școală. Eu cred, că mulți dintre elevii școlii primare pentru aceea nu se pregătesc acasă fiindcă nu se știu pregăti. Urmarea este, că încep a urî cartea ca pe o greutate, pe care nu o pot învinge. Apoi încetul cu încetul ura trece și asupra școlii. Cea mai bună dovadă este faptul, că mai în toate cazurile elevii mai slabi înconjură școala, pe când cei bunișorii urmează regulat.

Unii învățători au răul obicei de a se ocupa numai cu cei câțiva elevi mai buni, mai talentați, iar pe cei mai slabi, cari formează majoritatea îi neglijează cu totul. Să nu uităm însă că școala este creiată pentru marea majoritate a elevilor. Deci cu aceștia trebuie să ne ocupăm mai intensiv, deoarece ei sunt mai avizați la sprijinul școlii și a învățătorului. Cei talentați n'au așa mare lipsă de școală se poate pregăti și pe cale autodidactică.

Dacă pregătirea elevilor pentru prepararea lecțiilor joacă un rol așa de important, cel dintâi lucru a fiecărui învățător să fie acela, de a-i *învăța și deprinde* cum să se pregătească, până atunci, până când va ști-o face fiecare elev independent.

— Dar rolul învățătorului nu se sfârșește nici aici. Va trebui să-i controleze dacă se pregătesc ori nu pe acasă, și dacă va cere lipsa să-i constrângă și să le vină într' ajutor pentru delăturarea diferitelor pedeci, cari le pot sta în cale.

Dacă vom urma în modul indicat munca învățătorului se va reduce în mod simțitor, învățământul se va îmbunătăți, și va scădea simțitor numărul elevilor slabi și a celor, cari înconjură școala.

I. MANGO.

Ș T I R I

— **Schimbări în Ministerul Instr.** Dl. N. Rusu, director general al Invățământului particular și minoritar a dimisionat din această demnitate pe ziua de 23 Noembrie 1928. În locul D-Sale a fost numit dl. Augustin Caljani directorul liceului de băieți din Blaj.

— **Schimbări în personalul didactic județean.** Dl. Gheorghe Iussel—Tihanyi, dirigintele școlii din Urziceni a fost delegat cu inspectarea școlilor particulare rom. cat. șvăbești din județul Sălaj și Satu-Mare. În locul D-Sale a fost numit învățător suplinitor Iosif Czier.

— Dl. Gavril Moigrădeanu este delegat director la școala de stat din Cătălul în locul Dl. Cicero Mureșan, trecut la penzie.

— Dna Aurelia Vaida-Savu este numită maestră de lucru manual la atelierul dela școala de stat din Crasna.

— În comuna Badon s'a sistematizat post al II-lea.

— **Detășeri.** Leontina Danciu din Horoatul la Chilioara, Ana Dobrin din Vălcăul de Jos la Stărciu, Alexandru Filimon din Scărișoara-nouă la Giorocuta, Irina Rădulescu din jud. Bihor la Ghirolt, Ioan Gheorghescu din jud. Bihor la

Capleni și Veturia Bocu din jud. Satu-Mare la Șimleu grădina de copii.

— **Numiri de suplinitori:** Teodor Marțian la Rona, Margareta Sempromiu la Domănești, Gheorghe Săteanu la Șeredeu, Irina Tartia la Poptelec, Iosif Cuibuș la Trestia, Emilia Nagy la Gălpăia, Gavril Savu la Husia, Valeriu Dindelegan la Gărdani, Felicia Pop la grădina de copii din Hodod, Sabina Brunchentel la Cehul-Silvaniei și Vasile Pordea la Ip.

— **Serbarea Unirii** Cu ocaziunea serbării zilci de 1 Decembrie se va face amintire și de Unirea Bucovinei, făcută la 28 Noembrie 1918.

— **Incassarea amenzilor.** On. Ministru al Instr. a aprobat, ca în comunele unde nu este percepție, amenzile școlare să le încaseze notarii.

— **Numirea Normaliștilor.** Normaliștii cari nu și-au cerut numirea la timp, în cursul anului nu li se acordă titlul provizor, urmând ca să o ceară în luna Iunie anul viitor.

— **Minoritățile și bacalaureatul** Minoritățile caută pe toate căile abrogarea bacalaureatului, pe care îl privesc ca introdus exclusiv împotriva intereselor lor.

Venirea la putere a guvernului d-lui Iuliu Maniu a fost un prilej pentru ei să continue sabotarea acestei instituții.

Declarațiile d-lui ministru de instrucție Costăchescu, care a hotărât să mențină pe mai departe bacalaureatul i-a nemulțumit pe cei mai mulți.

Pentru a influența într-o oare care măsură hotărârile noului guvern, nu se sfiesc să continue propaganda în străinătate cerând desființarea definitivă a bacalaureatului.

Astfel sașii prin revista „Nation und Stadt“ care apare în Viena, după ce arată statistic numărul celor căzuți la bacalaureat, atacă cu vehemență felul cum decurg aceste examene.

Ieșirile revistei vieneze sunt comentate de întreaga presă minoritară din Ardeal, asociindu-se vederilor revistei vieneze, cerând și ele abrogarea bacalaureatului.

„CURENTUL“.

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autoritaților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autoritaților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, sa le înregistreze și execute conștientios, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 4523—1928.

Avertisment public

On Inspectorat cu ordinul No. 12,299—1928 în baza art. 299 din regulamentul aplicat Driei Cornelia Grama înv. pedeapsă *avertisment public* pentru neglijență și nesupunere.

Zălau, la 15 Nov. 1928.

No. 4529—1928.

„Povestiri din viața copiilor“

În baza ordinului On. Inspectorat școlar cu No. 13,188—1928 recomandăm pentru bibliotecile școlare volumul „povestiri din viața copiilor de Constanța Hodoș.

Numărul de exemplare dorite se poate comanda dela Onor. Inspectorat școlar,

Zălau, la 10 Noemvrie 1928.

No. 4694—1928.

Excludere din învățământ

On. Minister cu ord. No. 135,894—1928 oprește ca Dl. Lițea Constantin să fie numit suplinitor, ca unul ce a exeroat cu bani, pe mai mulți săteni, în timpul cât a fost suplinitor în Satu-Mare.

Zălau, la 26 Nov. 1928.

No. 4874—1928.

Avertisment public

On. Inspectorat cu ordinul No 13,614—1928 a aplicat pedeapsa *avertisment public* și reținerea salariului pe 11 zile inv. Maria Bartha din Boghiș pentru abatere dela art. 262 alin. 4 Regulament.

Zălau, la 26 Nov. 1928.

No. 4918—1928.

Acordarea de puieți pentru serbarea sădirii arborilor

Comunicăm în copie adresa Ocolului Silvic Zălau cu No. 957—1928 pentru conformare.

„Aven onoare a Vă aduce la cunoștință, că cu ocazia serbărilor comemorative cum și serbarea sădirii arborilor s'a aprobat prin decizia Dlui Administrator al Casei Pădurilor să dăm școlilor puieți fie de talie mare, sau talie mijlocie. Aceasta măsură s'a luat în urma adresei Ministerului Instr. publice No. 139,062 din 23 Oct. 1928 (Astfel fiind vă rugăm) să invita toate școlile din jud. să ceară ocoalelor silvice diu timp pentru a le putea pune la dispoziție în totdeauna. — Șeful ocolului silvic ing. silvic. ss. TERDIC.“

Zălau, la 26. Nov. 1928.

No. 4938—1928.

Termenul conferințelor lunare ale corpului didactic

Ca urmare ordinului nostru circular No. 475—1923 punem în vedere tuturor direcțiunilor școlare, că conferințele lunare la școală cu două sau mai multe puteri didactice se vor ține între 1—15 a fiecărei luni, desbtându-se chestiunile lunii precedente.

Procesul-verbal al ședinței se va înainta Revizoratului școlar în dublu exemplar în termen de 3 zile după ținerea conferinței-

Zălau, la 24 Noemyrie 1928.

No. 5008—1928.

Delegarea lui Gh. Iussel cu inspectarea școalelor șvăbești

Onor. Minister al Instrucțiunii cu ordinul No. 129,008—1928 a dat delegație învățătorului șvab George Iussel din co-

muna Urziceni de a inspecta progresul școalelor primare particulare rom. cat. șvăbești din județele Satu-Mare și Sălaj.

Zălau, la 27 Noemvrie 1928.

No. 5014—1928.

Excludere din învățământ

On. Miaister al Instrucțiunii cu ord. No. 143,715—1928 din 15 Nov. a dispus, ca Domnul Nițache D. Ion, absolvent cu diplomă al școalei normale de băieți din Năsăud, care s'a făcut vinovat de înșelăciune și de furt să nu mai fie numit în învățământ.

Zălau, la 28 Nov. 1928.

No. 5023—1928.

Dispozițiuni în timpul campaniei electorale

Ca urmare ordinelor On. Minister al Instrucțiunii cu No. 127,955 - 1928 și No. 161251—1928 aducem la cunoștință tuturor membrilor corpului didactic primar din județ spre conformare cele ce urmează:

1. Nici un partid politic n'are voie să facă întruniri publice în localurile de școli, indiferent de culoarea politică.

Vor fi aspru pedepsiți diriginții și directorii, care vor călea aceste dispozițiuni.

2. Localurile de școli destinate a servi de biurouri electorale se vor pune la dispozițiunea autorităților respective, numai cu o zi înainte alegerilor, pentru a putea face pregătirile necesare în acest scop; iar cursurile acestor școli, vor fi suspendate numai pentru zilele de alegeri.

3. Cercurile culturale se suspendă pentru tot timpul campaniei electorale, până după alegeri.

4. Personalul de control va inspecta iutens, având grija ca în timpul campaniei electorale, corpul didactic să se găsească la post neintrerupând școala.

Zălau, la 27 Nov. 1928.

No. 5032—1928.

Situația în învățământ a învățătorilor numiți în mod provizoriu

Comunicăm în copie ordinul On. Minister No. 134,878—

1928 pentru știro atragând atențiunea tuturor cari cad în aceasta categorie, ca după ce vor îndeplini condițiunile prevăzute la art. 113 din lege (p. 5 din ordin) să-și ceară numirea cu titlu provizor între condițiunile prevăzute la art. 127 din legea învățământului primar.

„Pentru clarificarea situației în învățământ a învățătorilor numiți în mod provizoriu, în conformitate cu legea se precizează următoarele :

1. Toți învățătorii numiți în mod provizoriu sunt socotiți ca suplinitori iar locurile lor se publică vacante la transferări.

2. Plata învățătorilor în mod provizoriu este egală cu cea a învățătorilor cu titlul provizoriu.

3. Timpul de funcționare ca învățătoare sau învățător în mod provizoriu nu se socotește ca bun pentru a fi chemat la exam. de definitivat.

4. Astfel de învățători nu se pot abține pentru a-și face stagiul militar, chiar dacă sunt în teritoriile alipite.

5. Numirea cu titlul provizor o vor obține învățătoarele după 21 ani, iar învățătorii o vor obține după satisfacerea legii recrutării. — p. Dir. gen. ss. VASILESCU.“

Zălau, la 28 Nov. 1928.

No. 5033—1928.

Posturile ocupate de normalişti sunt considerate vacante

Conform ordinului Circular al On. Minister al Instr. Dir. Gen. a inv. normal primar No. 148,779—1928 din 17 Nov. a. c. aducem la cunoștința celor interesați, că posturile, ocupate de normalişti numiți în mod provizor sau suplinitori, sunt decarate vacante și cu atare vor fi publicate la epoca respectivă, când se va face publicarea locurilor vacante pentru transferări. Conform art. 113 din legea învățământului primar, nu poate fi numit titular nici un normalist care nu are armata făcută sau nu a fost dispensat de armată pentru totdeauna.

Zălau, la 28. Noemvrie 1928.

IOAN MANGO,
rev. școl.